

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Concio Qvinta. De admirabili ratione, qua Christus in hoc Sacramento
continetur. Mirabile Qvintvm. Memoriam fecit Mirabilium suorum,
misericors & miserator Dominus, &c. Psal. 110

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

CONCIO QUINTA.

De admirabili ratione, qua Christus in hoc Sacramento continetur.

MIRABILE QUINTVM.

Memoriam fecit Mirabilium suorum, misericors & miserator Dominus, &c. Psal. 110.

Bethsamtā, 1. Reg. 6. Arcam curiosius, ac irreuerentius inspectantes; poenas morte dedere. Idem foret metuendum mihi, interiora V. Sacramenti indagaturo; ni cordium Scrutator nosset abesse animo curiositatem meo, & irreuerentiam.

Quare Deo fretus nunc ista

- I. *Quarum rerum monumentum sit hoc Sacramentum?*
- II. *De Existentia modo, & Quantitatis loco.*
- III. *De Contento quando, & diuiso.*
- IV. *De existentia eiusdem pluribus in locis, sine loco tamen proprio.*
- V. *De existentia Accidentium.*
- VI. *Reijciuntur sensus in hac causa iudices.*

PARS I.

Quarum rerum monumentum sit hoc Sacramentum?

Sacramen-
tum est
monimen-
tum
Gloria.
Hoste, belloque debellato; republ. constituta; stabilita pace, victores tropaea, arcus, pyramidesque statuunt, gloria causa, & memoria. Ita IESVS Lege stabilita gratiae, deuncto peccato, orco, &c. *Mirabile Colossum* statuit V. Sacramentum. Addiditque epigrapham: *Hoc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis. Matt. 26.*

2. Et Ioseph quoque decessurus mandabat: Gen. 50. *Assportate ossa mea de loco isto: quasi paternae virtutis in nymosina, ac*

monimenta posteris futura. IESVS autem viuum Corpus ac sanguinem tradidit, vitæ, doctrinæ, mortisque monumenta. Ideo, 1. Cor. 11. *Mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.*

3. Eadem ex causa Dauid, 1. Regum 17. & 3. *Victoria.* 21. gladium, Goliathæ obtruncatorem, armaque eiusdem, in Tabernaculo suspendit, inuolutus pallio. Christus victicia Humanitatis suæ arma in Ecclesia deposuit, speciebus panis ac vini inuoluta.

II. 4. Ad memoriam rerum in deserto *4. Beneficij* gestarum, iussu Dei, manna Iudæi afferuabant, & Arcam, Hebr. 9. *circumtectam ex omni parte auro: in qua Vrna aurea, habens manna: & Virga Aaron, quæ fronduerat.* Ita Iesus suum Corpus ac sanguinem in aurea Eucharistia dat afferuandum, & mandat; *Hoc facite in meam commemorationem.*

5. Iofias, ut verum Dei cultum stabili- *5. Cultus Dei.* ret, 4. Reg. 13. *contriuit statuas, & succidit Lucos, repleuitque loca eorum ossibus mortuorum.* Ita Iesus eodem fine aras Synagogæ, figuras, ceremonias, sacrificia aboleuit; repleuitque eorum loca Corporis & Sanguinis sui Sacramento.

6. Artemisia, Regina Caria, teste Plinio *6. Amoris ac honoris.* libro 36. cap. 5. & Herodoto libr. 7. cineres coniugis demortui vino mistas imbibit; simul ei Mausolæum condidit, quod est septem miraculis orbis vnum semper est habitum. Ita Iesus se in cibum dedit, amoris testem, Eucharistiam instituit, ut Mausolæum memoriæ sempiternæ, & miraculum miraculorum.

III. 7. Nabuchodonosor, Daniel 3. se *7. Adorationis.* Deum admiratus ita mandabat: *In hora, qua audieritis sonitum tubæ, adorate statuas aureas, quam statuit. Si quis autem non prostratus adorauerit, eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis.* Sic ille sacrilegus. At Iesus Rex iustus non sui dantaxat statuas, sed Ipsum sese in Eucharistia pro-

Zzz 3 posuit

posuit adorandum. Iuxta Pl. 98. *Adorate
scabellum pedum eius.*

8. *Salutis
ac Sanita-
tis.*

8. Serpens æneus, Num. 21. erectus pri-
mum sanandis morbis, aspicientibus eū;
dein idem asseruatus fuit, & (licet male,))
Iacriticus cultus. Ipsi non solum Crux,
& Crucifixus est similis; sed & Eucharis-
tia: in sanatione, asseruatione, cultuque
debito latriæ.

9. *Conditio-
nis ac Repa-
ratoris.*

9. Orbis conditor, ut sui extet memo-
ria, se in Eucharistia, velut erecta statua
proponit, æternaturus Rex, Regum, & Do-
minus Dominantium. Apoc. 19. *Ipse fundauit
Eam Altissimus Ecclesiam* Psalm. 86. & re-
gnum condidit, de quo Psalm. 144. *Regnū
tuū, regnum omnium sæculorū.* Utque eū se Au-
torem testaretur perenniter, ideo in Eu-
charistia quoque se proposuit: & dictum
istud factū impleuit: *Ecce ego vobiscum sum
vsq; ad cōsummationem sæculi.* Atque ita Me-
moriā fecit Mirabilium suorum, &c.

P A R S II.

*De existentia modo, & quantita-
tis loco.*

*Corporis
Christi
modus ef-
fendi est
conuersio.*

I. **T**ER Sanctissimum Corpus Christi
incipit esse sub speciebus, non ge-
neratione, non motu locali; sed vera
conuersione. 1. Ut in augmentatione
hominis per cibum, in parte ad corpus
hominis accedente, anima incipit esse, &
informare: 2. Item in abscisso membro
desinit esse, & informare: Neque tamen
ipsa vel augetur, vel trūcatur. 3. Similiter,
quod in mundo nascitur, aut interit; in
eo Deus incipit (suo modo,) esse, aut desi-
nit: Neque tamen mutationi est ulli ob-
noxius; nec motu locali accedit, vel re-
cedit.

Ita in Eucharistia Corpus Christi, pro-
latis Verbis Institutionis, non creatur; non
loco mouetur; non cælum deserit, ut in
altari sit; sed esse incipit: S. Thom. p. 3. ait.

Corpora sunt in loco circumscriptiue:
Angeli definitiue: Deus ubique indefi-
nite: Christus in Eucharistia neutro mo-
do; neque vel in loco est: at Species sunt
circumscripte. Mirum!

II. Mirius: In tantula Hostiola Tantum
Totum adesse; quantus qualisque pepen-
dit in Cruce; sepultusque resurrexit; &
dextra Patris asidet. Hic omnia. Quan-
titatis, situsque axiomata fallunt, iacent-
que irrita. Quia hic noua omnia. 1. Cor-
pus est hic; sed non in loco. 2. Est ma-
gnum; sed non extensum. 3. Habet par-
tes; sed non extra partes, & in circumscri-
ptas, & indefinitas. 3. Simulque omnes;
tanquam rei substantia: quæ manet etiam
mutatis accidentibus quantitatis. Quia
per se subsistit, & diuidi nequit; nec par-
tem habet extra partem; nisi mediante
quantitate: cuius est extendi, & diuidi. 4.
Huic quantitati tamen substantia se at-
temperat coextendendo: (sicut anima)
ut sit tota in toto, & tota in partibus sin-
gulis.

Iam si aliquando quantitas substan-
tiam regat, eam ad se attrahendo, ut locū
occupet: Cur non & vicissim aliquando
substantia quantitatem cogat ad suam
naturam, ut eam in loco statuatur, nec lo-
cum tamen occupet.

Ethoc in Eucharistia usu venit, ubi
substantia est pars princeps; pars mini-
ma quantitas specierum. 1. Hinc cum
nulla sit extensio Substantiæ; ideo Cor-
pus Christi, quantumuis magnum, po-
test esse totum in qualibet minima par-
ticula hostiolæ; nec locum occupare. 2. Ita
nimirum Sanctum Corpus idē clau-
so exiuit utero Virginis: Clauso sepul-
chro: Clausis ianuis intrauit, & Corpo-
re corpus penetrauit; nec locum occu-
pauit. 3. Atque istud, ut sit mirabile; non
tamen Deo est impossibile, & nobis non
irrationabile.

3. An-

3. Audi ratiocinantem Dominum, cū de sui Corporis Sumtione doceret, Ioan. 6. Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis Filium hominis ascendentem, vbi erat prius, quasi dicat. Quo possum corpore super omnia elementa vi propria ascendere: eodem possum & me vscendum tradere. Par vobisque Omnipotentia est.

4. Item Deo est possibile, vt camelus, tantus quantus per foramen acus transeat. Matt. 10. Luca 18. Ergo & Corpus suū vsit in qualibet particula hostiæ consecrata totum. Qui enim potest, quod maius, potest & quod minus: Sed minor est proportio cameli ad foramen acus, quam corporis humani ad particulam: Ergo.

PARS III.

De Contento quanto & Diuiso.

1. Mirata sit antiquitas, Phidiam in clypeo Mineræ totum orbem, cum singulis partibus expressis, efformare potuisse. 2. Mirmecidem quoque currum, & nauim cum omni instrumento perficere, nec tamen maiorem, quam a lula muscæ regeretur.

3. Sint admirati Hebræi, Exod. 16. hunc minus illum plus mannæ colligere, neutrum vero plus habere: factum tamen videbant; fieri quod posse negassent, & cuius facti modum nesciebant. Nos in re haud paulo diuiniore simile geri & scimus, & credimus, & adoramus.

4. Primus homo morfu vno pomi vnus peccauit tantum, tantumq; mortis hausit; quantum si omnia poma deuorasset, teste Ruperto in Exod. 17. Sic qui visu minimam Sacre Hostiæ particulam sumserit; tantum sumit, quantum, qui maximam, aut mille hostias.

5. Manna fuit ad instar seminis Coriandri: de hoc, etsi minimo, scribit Plinius, si plures diuidatur in partes, hæc serantur, singulas æque procrefcere, fructuq;

multiplicari, sicut quodque totum. Ita, si hoc diuisum surgat integrum, & integrum plus non habeat, quam diuisum: cur simile in Sacramento inficiabimur posse Deum?

6. Porro, frangatur, corrumpatur Sacra Hostia; non tamen Corpus Domini frangitur, vel corrumpitur; sed species. Adeo illud est incorruptibile eiusq; substantia indiuisibilis. Liqueat ex anima in corpore. 1. Hinc Diuus Thomas in hymno:

Nulla rei fit scissura,

Signi tantum fit fractura

Qua nec status, nec statura

Signati minuitur: Et, Integer accipitur.

2. Fregeris speculum, in quo integro vnam obiectæ rei faciem vidisti, iam in fracti partibus eandem videbis singulis totam, totiesq; multiplicatam numero; & tamen vnā specie. Sic in particulis Corpus Domini numeratur, vnum permanens.

3. Nimirum, vetuit Deus, Exod. 12. totum comedi Agnum paschalem; Os non comminuetis ex eo. Quod ibi figurans non licuit frangi; id hic figuratum non potest frangi. Ita nec in cruce frangi se voluit, vel frangi potuit. Ioan. 16. Ad Iesum autem cum venissent, cum viderent eum iam mortuum; non fregerunt eius crura.

4. Leuit. 1. De turturibus, & pullis columba offeret Sacerdos ad altare, & retorto ad colum capite: non præfecto, aut confracto. Ita 1. is, cuius vox turturis audita est in terra nostra, Cantic. 2. & offertur in Missa, & sumitur in Eucharistia integer. 2. Caput Ecclesiæ CHRISTVS ab Ecclesia nunquam separatur: quia est Emanuel, id est, Nobiscum Deus: Estque præsens, modo sacramentali: absens in cælis specie propria.

PARS

PARS IV.

De existentia eiusdem pluribus in locis si
neloco proprio.

Corpus Domini est simul eodem in-
stanti pluribus in locis, locum non
occupans. Isto humana ratio quidem
percellitur: sed Christo possibile factum
redditur.

1. *Simile.*

1. Liqueet similibus. Vnius vox vna in
auribus lingulis audientium existit tota.
Quod in accidente facit natura: id Deus
in substantia, vt Corpus vnum ad sit plu-
ribus in locis.

2. *Ratio.*

2. Fauet ratio. Si enim crederetene-
mur, in Natiuitate, Resurrectione, Ascen-
sione, ingressione ianuis clausis, duo cor-
pora se penetrantia in eodem exitisse
loco simul: cur non pariter & vicissim v-
num corpus in pluribus locis sistere se
diuinitus nequeat?

3. *Facta
similia.*

3. Dictis fauent facta Scripturæ. 1. Chri-
stus sedet à dextris Patris. Psal. 109. *Sede à
dextris meis:* Et tamen, 1. Cor. 13. *notissime o-*
mnium, tanquam abortiuo, visus est mihi Pau-
lo in terris.

2. Paulus, in terra permanens viuus,
raptus est in tertium cælum, 2. Cor. 12.

Neque tamen anima fuit à corpore se-
parata: quia hæc mors ipsa fuisset. Ergo
vnus fuit simul duobus in locis, quo id-
cunque modo.

3. Adhæc, maior est repugnantia, Na-
turam vnā in pluribus esse personis; vt
in Deo: quam corpus vnum in pluribus
esse locis; vt in sacramento. Sed illud est,
& credimus: ergo magis & hoc.

PARS V.

De existentia inuisibilitate.

1. Corpus Domini per se est in Sacra-
mento inuisibile: visibile tamen
per accidens in speciebus.

Obiectio.

Contra; videri vult triumphare Cal-

uinus hoc Achille: Ioan. 20. *Palpate, & vi-*
dete, quoniam spiritus carnem & ossa non ha-
bet. Ergo, si Corpus verum adesset, videri
posset: sed non videtur: ergo nec adest.

Nego vtramque sequelam. Quia et si
vera sit enunciatio illa: Omne, quod cor-
pus habet, potest palpari & videri: Falsa
tamen est illa: Omne, quod corpus ha-
bet, potest, vel debet semper actu palpa-
ri, & videri. 1. Nam corpus quoque Chri-
sti, Luc. 24. euannit ex oculis discipulorū,
id est, inuisibile factum fuit. 2. Item Ioan.
8. Dominus præcipitandus ab Iudæis, se
reddens inuisibilem, *per medium illorum*
ibat. 3. Magi possunt sua corpora sistere
coram oculis inuisibilia: Item & dæmo-
nes aliud procul allatum alteri inuisibili
possunt substituere. Quare Deum plus
posse fatere.

4. Quid, quod in rerum natura sint
corpora: & ea tamen nobis inuisibilia: Vt
aer, & ignis elementaris. Et idem in Cor-
pore Christi negabitur?

II. Parcite hic oculis: fauete Fide, ac a-
nimis piis. 1. Deumque adorate speciebus
inuolutum in Sacramento: sicut Magi pro-
fidentes adorauerunt eum, pannis inuolutū
in præsepio, Matth. 2. Illos stella: nos fides
ducat, & Ecclesia. Faceffite sensus: pro-
cul ite profani. 2. Et boni Isaac caliga-
bant oculi: filium is palpatum non agno-
scebat: sed auditum: Gen. 17. *Vox quidem*
Iacob; manus autem Esau. Ita & hic de Sa-
cramento fides ex auditu est, non visu.

Qualis ergo, Genes. 24. *deambulabat*
Isaac per viam, quæ ducit ad puteum, cuius no-
men est Videntis, & Viuentis: Tales nos ad
hoc, quous puteo profundius, Sacra-
mentum Viuentis: Ioan. 14. *Ego sum Via, Ve-*
ritas, & Vita: Itemque Videntis ex eo om-
nia, vti ex cælo: sed velati & additi.
Nam, Cantic. 2. *Stat post parietem nostrum,*
prospiciens per cancellos specierum visibi-
lium inuisibilis.

PARS

P A R S V.

De existentia Accidentium.

I. Accidentia specierum in hoc Sacramento sunt sine subiecto. Nam eorum proprium subiectum substantia panis, desit; & substantia Christi eis non feruit. Mirum? Cum accidentium esse sit alteri inesse; hic autem nulli insunt: & tamen sunt.

Heretici
his sunt.

Illud Lutherus, & Calvinus ipsi etiam Deo negant possibile esse. Ea de causa, ne Omnipotentiam DEI infringant, scilicet: Lutherus quidem, cum permanente panis substantia iungit & Christi substantiam. Calvinus autem, hanc realem adesse pernegat. Prius tamen hanc concedere vult, quam assentiri, quod accidentia sint absque subiecto.

Imperiti
physici.

At his infelices sunt. Nam & infideles Christiani, & imperiti Philosophi. 1. Imperiti: Quia Physica docet: Quicquid potest causa secunda; id potest quoque prima; & eo amplius. Sed Deus est Causa omnium prima, Ioann. 1. Omnia per ipsum facta sunt. Ergo quod potest per creaturas, id potest etiam sine iisdem solus. Atqui per Subiectum conseruat accidentia in eo: ergo potest hac etiam sine illo conseruare separata.

Infideles
Christiani.

2. Deinde infideles sunt. 1. Quia Substantia potest subsistere, non in se, vel in sua subsistentia: Vt Humanitas Christi non in sua, sed Verbi subsistentia: Et hoc credunt illi. Ergo multo magis possunt accidentia subsistere sine suo subiecto. Et hoc tamen non credunt illi; quod creditu facilius est. Ergo infideles sunt.

II. Adhuc nego de essentia Accidentium esse in esse subiecto. Sic Patres ex Philosophis. 1. Sanct. Basil. homil. 2. & 6. de hexamer. asserit, lumen, primo die creatum triduo fuisse sine subiecto proprio solis; qui die quarto postmodum creatus est;

tuncque illi lumen inditum fuisse. 2. Thomas V. Waldens. tom. 2. c. 76. plura adducit talia. 3. Et Arist. 3. de Anim. c. 6. ait, aliud esse magnitudinem, & aliud magnitudinis esse. Si ergo accidentis Existentia est distincta ab Essentia eiusdem, multo magis distincta est Inherentia illius: quæ tantum est modus Existentiæ, non Essentiæ. 4. Quid, quod Aristoteles 1. 9. Phys. c. 58. quærat; An, si daretur Vacuum ab omni corpore, esse in eo sonus, aut color, id est, accidens possit? Quod frustra quæreret, si Accidens sine subiecto, hoc est, in Vacuo, subsistere posse naturæ duceret impossibile.

II. Quapropter ita statuimus. In accidentibus duo sunt, Esse suum, & Inherere. In Sacramento illud esse ipsis permanet, hoc inherere, Deuseis aufert. Ideo sunt, & non inharere. 1. Vt in igne duo sunt. Lucere, & Vrere: ignis tamen Babylonicus non vssit. Quia Deus id suspendit. Id tamen esse fateor supra naturæ cursum ac ordinem, non contra eum. 2. Et Dei vox, quæ substantiis & accidentibus esse dedit, potest circa eorundem existere, vti vult, disponere.

Doctrina
Orthodo-
xa.

3. Audi Ambrosiū libro de Initiand. ca. 10. Dixit & facta sunt. Sermo ergo Christi ex nihilo faciens quod nouerat, non potest ea quæ sunt, mutare in id, quod significant.

P A R S VI.

Reijciuntur sensus in hac causa iudices.

I. Abraham, ac Saræ sterilibus prolem Deus promittens, vt fidem eis faceret, de omnipotentia quasi protestatur, sic præfatus. Ego sum Deus omnipotens; Gen. 17. q. d. Si rationem consulueris, impossibile videbitur. Ita hic; sensus errat, & nil videt. Ratio aliquid: Fides totum. Et ea de Omnipotentia est basis Symboli: Credo in Deum Patrem omnipotentem.

Notandum
hic Dei om-
nipotentia.

Aaaa

Omni-

Sensus falluntur & fallunt.

Omnino sensus toto cœlo errant. 1. Vt Jacob, vestib. indutus Esau, Esau esse putabatur; qui tamen ideo non erat, Gen. 27. Ita hic sensui putatur esse panis; sed non Fidei & Veritati. 2. Euenit sensibus, quod, 1. Reg. 19. satellitibus Saul. Hi quærebant Dauidem in lecto; & inueniebant solam eius statuum; quam Michol supposuerat, pellibus obtectam hædinis. Ita sola hic accidentia sensus inueniunt, ablata panis substantia.

Ioseph, ab hera appellatus, relicto pallio fugit, & egressus est, Ge. 39. Ita panis substantia, ab Mylta Consecratione pronunciata, fugit elictis accidentibus in manu illius: Ne illa scilicet in Dominum peccet; qui eam vult id esse, quod dicit, *Hoc est corpus.*

Iudices esse nequeunt.

II. In suo se foro sensus iudices inferiores contineant. Eorum est iudicare de naturali accidentium, & actuali inhærentia: non de eorum supernaturali separatione. In hac à iudice sensu appellatur ad Fidem iudicem proprium: Vt Paulus quondam à Festo appellauit ad Casarem, Act. 25. *Quis te, Sensus, constituit iudicem talium articulorum fidei?* Exod. 2. Rationi oportet obedias; hocque magis Fidei. Tuum scire hic nolo: volo te credere Fidei.

Aduersarius Fidei.

In Rebecca vtero pax nulla erat Gen. 25. quod in eo essent aduersarij duo. Ita nec in anima; quam diu sensus cum fide pugnauerit. Idcirco Dauid in Spiritu prius, ait Ps. 115. *Credidi propter quod locutus sum.* Actum deinde sensum refutans ait, *Ego dixi in excessu meo fidei: omnis homo mendax.* Ita Christiani animam ac linguam, quoad Sacramentum hoc; regat Fides; non sensus. Quia Deus memoriam fecit *Mirabilium suorum, &c.*

Et vero quid mirabilius; quam ad Verbum hominis mox adesse Deum? Magna vis verborum Iesux, solem in a-

existentium, Ios. 10. At maior sacerdotis, verbo dicta mirabilia patrantis Psal. 103. *Quam magnificata sunt opera tua Domine: Omnia in Sapientia fecisti, &c.*

CONCIO SEXTA.

De admirandis SS. Eucharistiæ effectibus.

MIRABILE SEXTVM.

Memoriam fecit Mirabilium suorum misericors, &c.

PL. 110.

Domus, 2. Reg. 6. Obed Edom Leuitæ multis ac magnis felicitatibus gratiarum abs Deo mactabatur; quod paucos in ea menses Arca fuisset commorata. Si potuit id prototypon in domum: quid non viua, & Diua, & Veritas in animam conferre poterit?

Quare nos in præsens

- I. Quod Dei beneficia nutrientis nos obligent.
- II. De effectibus Eucharistiæ in anima quoad peccata, & operamortificata.
- III. Effectus alij spirituales.
- IV. Quod communionis vis maxima sit ad charitatem.
- V. Communio valet ad corroborandum cor.
- VI. De effectibus Eucharistiæ corporalibus.
- VII. Miscellaneum effectuum Eucharisticorum.

PARS I.

Dei nutritoris beneficia alumnos obligant.

- I. Cym cætera Dei beneficia; tum illa nos alentis alumnos sic obligant; vt animam Deo debeamus Altiori. 1. Exemplum, & argumentum est Iacob; qui factus olim volut exul, & egens; & pciora

1. Exemplo.